

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2023, sp. zn. 27 Cdo 1306/2023, ECLI:CZ:NS:2023:27.CDO.1306.2023.1

Číslo: 79/2024

Právní věta:

Valná hromada společnosti s ručením omezeným nemusí rozdělit zisk mezi společníky, i když pro to nemá důležité důvody.

Usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným přijaté v rozporu se zákonnými pravidly o rozdělení zisku chránícími věřitele společnosti nemá právní účinky. Rozhodne-li proto valná hromada společnosti s ručením omezeným o rozdělení zisku, aniž má k dispozici řádně schválenou účetní závěrku za předchozí účetní období, nemá takové rozhodnutí právní účinky.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 29.11.2023

Spisová značka: 27 Cdo 1306/2023

Číslo rozhodnutí: 79

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Dobré mravy, Rozhodnutí o rozdělení zisku [Zisk], Usnesení valné hromady (neplatnost) [Valná hromada], Výplata podílu na zisku [Zisk]

Předpisy: § 161 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb.

§ 184 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb.

§ 191 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb.

§ 191 odst. 2 zákona č. 90/2012 Sb.

§ 212 odst. 2 o. z.

§ 34 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání navrhovatelky změnil usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 11. 2022, sp. zn. 19 Cmo 37/2022, tak, že se usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 17. 5. 2022, sp. zn. 38 Cm 66/2021, mění tak, že usnesení valné hromady K. S. s. r. o. konané dne 8. 1. 2021, kterým bylo rozhodnuto o rozdělení zisku za rok 2019, není usnesením valné hromady K. S. s. r. o.

Dosavadní průběh řízení

1. Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 17. 5. 2022, č. j. 38 Cm 66/2021-156, vyslovil částečnou neplatnost usnesení valné hromady K. S. s. r. o. (dále též jen „společnost“), konané dne 8. 1. 2021, ve znění: „Valná hromada dále rozhoduje rozdělení zisku společnosti za rok 2019 takto:

- a) Do rezervního fondu nebude přiděleno nic, neboť tento je naplněn.
- b) Mezi společníky se rozděluje částka 2.000.000 Kč, a to v poměru dle výše jejich podílů ve lhůtě splatnosti do 31. 1. 2021. Jednateli společnosti se ukládá zajistit výplatu podílů na zisku a odvedení 15% srážkové daně z příjmu.
- c) Do jiných fondů nebude přiděleno nic.
- d) Zbylý zisk společnosti za rok 2019 ve výši 367.000 Kč vykázaný v účetní závěrce za rok 2019, po odečtení provedených výplat podílů na zisku za toto účetní období, se společníkům společnosti rozdělovat nebude a přesouvá se na účet nerozdělených zisků minulých let.“,

a to konkrétně v bodu d) [výrok I.],

zamítl návrh navrhovatelky týkající se zbylé části napadeného usnesení valné hromady společnosti konané dne 8. 1. 2021 (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok III.).

2. Soud prvního stupně vyšel mimo jiné z toho, že:

- 1) Jednatel společnosti je S. M., který společnost zastupuje a jejím jménem jedná samostatně.
- 2) Společníky společnosti jsou navrhovatelka s podílem 33 % a jako svěřenská správkyň S. J. s podílem 67 %, který je „vyčleněn“ do KBS soukromého svěřenského fondu.
- 3) Podle čl. XVI. Společenské smlouvy vytváří společnost rezervní fond z čistého zisku vykázaného v řádné účetní závěrce za rok, v němž poprvé vytvoří čistý zisk, a to ve výši nejméně 10 % z čistého zisku, avšak ne víc než 5 % z hodnoty základního kapitálu. Tento fond se ročně doplňuje o částku rovnající se 5 % čistého zisku až do dosažení výše 10 % základního kapitálu (bod 1.). O použití rezervního fondu rozhodují jednatelé v souladu s § 67, nejde-li o případy, kdy zákon svěřuje toto rozhodnutí valné hromadě (bod 2.). Rezervní fond do výše 10 % základního kapitálu lze použít pouze k úhradě ztráty společnosti (bod 3.).
- 4) Podle čl. XVIII. Společenské smlouvy se čistý zisk společnosti vykázaný řádnou účetní závěrkou, tj. zisk zbylý po odvodu daní a poplatků, použije podle rozhodnutí valné hromady v tomto pořadí: a) k přidělu do rezervního fondu podle čl. XVI., b) k rozdělení mezi společníky, a to v poměru jejich podílů, c) k přidělu do jiných fondů společnosti, jsou-li zřízeny, d) k jiným účelům stanoveným valnou hromadou.
- 5) Podle pozvánky na mimořádnou valnou hromadu společnosti ze dne 10. 12. 2020 svolanou na den 8. 1. 2021 bylo programem této valné hromady mimo jiné zrušení rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku za rok 2019, jímž nebyl mezi společníky rozdělen zisk a jímž byla schválena účetní závěrka za rok 2019 (bod 3 programu), a revokace rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku za rok 2019, jímž měla být schválena účetní závěrka za rok 2019, do rezervního fondu nemělo být přiděleno ničeho, neboť tento je naplněn, do jiných fondů rovněž nemělo být ničeho přiděleno a mezi společníky měla být rozdělena částka 2.000.000 Kč v poměru dle výše jejich podílů s tím, že zbylý zisk ve výši 367.000 Kč měl být přesunut na účet

nerozdělených zisků minulých let (bod 4 programu).

6) Mimořádná valná hromada dne 8. 1. 2021 přijala 67 hlasy usnesení o (schválení) zrušení rozhodnutí valné hromady ze dne 29. 6. 2020 o rozdělení zisku za rok 2019, když navrhovatelka se svými 33 hlasy hlasovala proti.

7) Mimořádná valná hromada dne 8. 1. 2021 v rámci revokace rozhodnutí valné hromady přijala 67 hlasy usnesení o schválení účetní závěrky za rok 2019 a usnesení o rozdělení zisku za rok 2019 ve znění uvedeném v pozvánce, když navrhovatelka se svými 33 hlasy hlasovala proti. Navrhovatelka podala proti tomuto usnesení valné hromady písemný protest.

3. Na tomto skutkovém základě soud prvního stupně uzavřel, že „ekonomická situace společnosti, a zejména stav její likvidity, rozdělení zisku umožňovala“, proto zde „nebylo žádných důležitých či naléhavých důvodů, pro které by nemohl být celý zisk mezi společníky rozdělen“, a shledal „rozhodnutí valné hromady ze dne 8. 1. 2021“ v bodu d) neplatným podle § 191 odst. 1 zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) [dále též jen „z. o. k.“].

4. Dle soudu prvního stupně lze právo na podíl na zisku považovat za jedno z „hlavních práv společníka“, tudíž valná hromada společnosti může přijmout „rozhodnutí o nerozdělení zisku“ pouze v případě, kdy existují pro takové rozhodnutí „vážné důvody na straně společnosti“ a nesmí dojít při jeho přijetí ke „zneužití většiny hlasů“.

5. Společnost dosáhla za roky 2019 a 2020 kladných hospodářských výsledků, což podle soudu představuje situaci, která „nezavdává žádný důvod, aby po rozdělení zisku mezi společníky v objemu 2.000.000 Kč musela být zbylá část zisku ve výši 367.000 Kč přesunuta společností na účet nerozdělených zisků, zvláště pak, když nebylo zapotřebí ze zisku doplňovat rezervní fond“.

6. Mezi společníky společnosti tak měl být rozdělen zisk v plné výši. Přijetím napadeného usnesení valné hromady společnosti došlo k porušení práva navrhovatelky na podíl na zisku podle § 161 odst. 1 z. o. k. a ke zneužití hlasovacího práva většinového společníka k újmě celku podle § 212 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“).

7. Nadto se mezi navrhovatelkou a jednatelem společnosti (jejím synem) táhnou dlouholeté osobní spory, jejichž výsledkem je „zneužívání většiny hlasů druhého společníka (67 hlasů)“ na úkor navrhovatelky a na to navazující soudní spory. Takovéto jednání je v rozporu s dobrými mravy podle § 547 o. z.

8. Vrchní soud v Praze k odvolání společnosti v záhlaví označeným rozhodnutím změnil usnesení soudu prvního stupně v I. výroku tak, že se návrh na vyslovení neplatnosti bodu d) usnesení valné hromady zamítá (první výrok), ve zbývajícím rozsahu odvolání společnosti odmítl (druhý výrok) a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů (třetí výrok).

9. Odvolací soud sice přisvědčil závěru soudu prvního stupně, že „podíl na zisku je skutečně jedním z významných práv společníka společnosti s ručeným omezeným. A pokud by zisk za příslušné účetní období vůbec mezi společníky rozdělen nebyl, musel by pro tento postup existovat vážný důvod“. Avšak v poměrech projednávané věci odvolací soud považuje soudní zásah do vnitřních poměrů společnosti za nepřiměřený, neboť k tomu není dán vážný důvod, když „85 % zisku rozděleno bylo“ a „nerozdělení 15 % zisku mezi společníky je zcela v diskreci obchodní korporace“.

10. Dále odvolací soud formuloval závěr, podle něhož přijetím napadeného usnesení valné hromady nedošlo ke zneužití hlasovacích práv, neboť „samotná skutečnost, že určitá osoba nakládá s většinou hlasovacích práv“, není dle něho dostačující. Rovněž se podle odvolacího soudu nemůže jednat o

zneužití hlasovacího práva či znevýhodňující rozhodování v případě, kdy nebylo mezi společníky rozděleno (pouze) 15 % zisku a zbylých 85 % bylo rozděleno poměrně podle velikosti podílů společníků.

11. Odvolací soud označil úvahu soudu prvního stupně týkající se dobrých mravů za nepřehlednou a konstatoval, že za situace, kdy není dán prostor pro soudní ingerenci a současně se nemůže jednat o zneužití hlasovacího práva, neobstojí ani konstrukce, že je zneužití hlasovacího práva nemravné.

12. V rozsahu II. výroku rozhodnutí soudu prvního stupně odvolací soud odvolání společnosti odmítl podle § 218 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), neboť jí v důsledku tohoto výroku nevznikla žádná újma.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

13. Proti usnesení odvolacího soudu (výslovně v rozsahu všech jeho výroků) podala navrhovatelka dovolání, jehož přípustnost opírá o § 237 o. s. ř., majíc za to, že rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu a která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

14. Dovolatelka namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil právní otázku soudní ingerence do vnitřních poměrů společnosti a právní otázku neplatnosti usnesení valné hromady ohledně rozdělování zisku společnosti. Současně je podle dovolatelky nesprávné právní posouzení odvolacího soudu ohledně „zneužití většinového hlasovacího práva a ohledně rozporu usnesení s dobrými mravy“, neboť odvolací soud pouze odkázal na procentuální poměr (ne)rozděleného zisku společnosti.

15. Odvolací soud posoudil věc v rozporu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu, ze které se podává, že „valná hromada společnosti sice může rozhodnout tak, že zisk nebude mezi společníky rozdělen“, avšak smí tak učinit „pouze z důležitých důvodů a při respektování zákazu“ formulovaného v ustanovení § 56a zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obch. zák.“).

16. Soudy tak v řízení o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady o rozdělení zisku musí zkoumat, zda byl dán „důležitý důvod“ pro nerozdělení zisku mezi společníky, který je dostatečně způsobilý vyloučit jedno ze „základních práv společníků“, a to právo na podíl na zisku.

17. Dovolatelka se domnívá, že v projednávané věci žádné takové důležité důvody neexistují a rovněž v pozvánce na mimořádnou valnou hromadu nebyly žádné důležité důvody pro nerozdělení části zisku mezi společníky uvedeny. Dovolatelka proto považuje za nesprávný postup odvolacího soudu, když tento neaplikoval uvedené závěry plynoucí z judikatury Nejvyššího soudu, s odkazem na procentuální poměr (ne)rozděleného zisku odmítl zasahovat do rozhodování společnosti a návrh dovolatelky zamítl.

18. Dovolatelka dále uvádí, že samotným důvodem pro vyhovění jejímu návrhu je zneužití hlasovacích práv většinovým společníkem z důvodu existence vnitřních rozporů mezi společníky. Takové jednání je podle dovolatelky v rozporu s dobrými mravy.

19. Vzhledem k uvedenému dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

20. Společnost ve svém vyjádření k dovolání uvedla, že svým jednáním neporušila právo společníků

na podíl na zisku, a proto „do něj soudy nejsou oprávněny nijak zasahovat, jelikož by se jednalo o nepřipustný zásah do vnitřních poměrů obchodní korporace“. Současně společnost uvedla, že odvolací soud vycházel při posouzení projednávané věci z konstantní judikatury Nejvyššího soudu týkající se možného zásahu soudů do vnitřních poměrů společnosti a dovolatelkou mu vytýkaný rozpor v právním posouzení věci je tak nesprávný. Společnost proto navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání jako nepřipustné odmítl, popř. aby je jako nedůvodné zamítl.

III.

Připustnost dovolání

21. Dovolání proti druhému výroku usnesení odvolacího soudu není objektivně připustné podle § 238 odst. 1 písm. e) o. s. ř., neboť jím odvolací soud rozhodl o odmítnutí odvolání.

22. Opravným prostředkem způsobilým zpochybnit nesprávné rozhodnutí odvolacího soudu o odmítnutí odvolání je žaloba pro zmatečnost dle § 229 odst. 4 o. s. ř. Tzv. zmatečnostní vada řízení totiž není (sama o sobě) způsobilým dovolacím důvodem a pro její posouzení nelze dovolání připustit (za mnohá rozhodnutí viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 2. 2014, sen. zn. [29 NSČR 112/2013](#), ze dne 28. 7. 2016, sen. zn. [29 NSČR 134/2015](#), či ze dne 19. 1. 2017, sen. zn. [29 NSČR 225/2016](#)).

23. Dovolání proti třetímu výroku usnesení odvolacího soudu není objektivně připustné podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř., neboť jím odvolací soud rozhodl (toliko) o nákladech řízení.

24. Dovolání proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu je podle § 237 o. s. ř. připustné pro řešení dovolatelkou otevřené otázky týkající se rozhodování valné hromady společnosti s ručením omezeným o rozdělení zisku, která nebyla v rozhodovací praxi Nejvyššího soudu dosud řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

25. S ohledem na skutkové okolnosti projednávané věci je pro její posouzení rozhodný zákon o obchodních korporacích ve znění účinném do 31. 12. 2020 [čl. II bod 12. zákona č. 33/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění zákona č. 458/2016 Sb., a další související zákony].

26. Podle § 34 z. o. k. se podíl na zisku stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky schválené nejvyšším orgánem obchodní korporace. Lze jej rozdělit pouze mezi společníky, ledaže společenská smlouva určí jinak (odstavec 1). Podíl na zisku v kapitálových společnostech je splatný do 3 měsíců ode dne, kdy bylo přijato rozhodnutí nejvyššího orgánu obchodní korporace o jeho rozdělení, ledaže společenská smlouva nebo nejvyšší orgán určí jinak. Podíl na zisku v osobních společnostech je splatný do 6 měsíců od konce účetního období, ledaže společenská smlouva určí jinak (odstavec 2). O vyplacení podílu na zisku rozhoduje statutární orgán. Je-li rozdělení zisku a podílů na zisku v rozporu s tímto zákonem, podíly na zisku se nevyplátí. Má se za to, že ti členové statutárního orgánu, kteří s vyplacením podílu na zisku v rozporu s tímto zákonem souhlasili, nejednali s péčí řádného hospodáře (odstavec 3).

27. Podle § 161 odst. 1 z. o. k. se společníci podílejí na zisku určeném valnou hromadou k rozdělení mezi společníky v poměru svých podílů, ledaže společenská smlouva určí jinak. Neurčí-li společenská smlouva nebo valná hromada jinak, vyplácí se podíl na zisku v penězích.

28. Podle § 161 odst. 4 z. o. k. částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z

předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou.

29. Podle § 184 odst. 1 z. o. k. termín konání valné hromady a její pořad se společníkům oznámí písemně nejméně 15 dnů přede dnem jejího konání, neurčí-li společenská smlouva jinak; součástí pozvánky je i návrh usnesení valné hromady.

30. Podle § 191 odst. 1 z. o. k. se každý společník, jednatel, člen dozorčí rady, je-li zřízena, nebo likvidátor může v mezích tohoto ustanovení dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení členské schůze spolku pro rozpor s právními předpisy nebo společenskou smlouvou. Bylo-li rozhodnuto mimo valnou hromadu nebo bylo-li rozhodnutí valné hromady přijato dodatečně, právo podat návrh zanikne uplynutím 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o přijetí rozhodnutí podle § 174 odst. 3 nebo § 177, nejdéle však uplynutím 1 roku od přijetí tohoto rozhodnutí. Totéž platí, rozhodl-li v působnosti valné hromady jediný společník.

31. Podle § 191 odst. 2 z. o. k. je důvodem neplatnosti usnesení valné hromady i rozpor tohoto usnesení s dobrými mravy.

32. Podle § 212 odst. 2 o. z. zneužije-li člen soukromé korporace hlasovací právo k újmě celku, rozhodne soud na návrh toho, kdo prokáže právní zájem, že k hlasu tohoto člena nelze pro určitý případ přihlížet. Toto právo zaniká, pokud návrh není podán do tří měsíců ode dne, kdy k zneužití hlasu došlo.

33. Z ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího soudu týkající se rozhodování valné hromady akciové společnosti o rozdělení zisku se podává, že:

1) Soud při rozhodování o neplatnosti usnesení valné hromady zpravidla neposuzuje, zda opatření, o kterém rozhodla valná hromada, je věcně důvodné, zda odpovídá zájmu společnosti, resp. Je v širším smyslu materiálně opodstatněné. Napadené usnesení může zpravidla posoudit nanejvýš z hlediska, zda se jeho obsah či okolnosti přijetí nepříčí zákonu či stanovám.

2) I po 1. 1. 2014 platí, že právo podílet se na zisku společnosti je jedním ze základních práv akcionáře (srov. § 256 odst. 1 z. o. k.); vytvoří-li akciová společnost zisk, může valná hromada rozhodnout o tom, že nebude rozdělen mezi akcionáře, pouze z důležitých důvodů a při respektování zákazu zneužití většiny hlasů (§ 212 o. z.).

3) S účinností od 1. 1. 2014 valná hromada může rozhodnout o rozdělení zisku i tak, že jeho část rozdělí v podobě tantiém mezi členy volených orgánů (za předpokladu, že to připouští stanovy společnosti), popř. ji přidělí do fondu zřízeného stanovami a tvořeného ze zisku, a zbytek zisku ponechá na účtu nerozděleného zisku; i pro nerozdělení zbývající části zisku mezi akcionáře však musí být dány důležité důvody. Důležité důvody, pro které představenstvo (popř. jiný svolavatel) navrhuje, aby zisk nebyl rozdělen mezi akcionáře (včetně důvodů, které se podávají ze stanov společnosti), musí být uvedeny v pozvánce na valnou hromadu [srov. § 407 odst. 1 písm. f) z. o. k.].

4) S účinností od 1. 1. 2014 může řádná účetní závěrka zpracovaná za předchozí účetní období sloužit jako podklad pro rozdělení zisku až do konce následujícího účetního období.

Srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2019, sp. zn. [27 Cdo 3885/2017](#), uveřejněné pod číslem 9/2020 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 9/2020“), a na něj navazující usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2023, sp. zn. [27 Cdo 948/2022](#).

34. Uvedené závěry však nejsou bez dalšího přenositelné do poměrů společnosti s ručením omezeným.

35. Je tomu tak proto, že akciová společnost je ryze kapitálovou společností, která se vyznačuje předně tím, že povinně vytváří základní kapitál v minimální výši 2.000.000 Kč (§ 246 odst. 2 z. o. k.). Její vnitřní správa je oddělena od osob akcionářů, což zajišťuje provoz společnosti bez ohledu na změny v osobách akcionářů. Převoditelnost podílu v akciové společnosti nelze vyloučit (§ 270 odst. 1 a § 274 odst. 1 z. o. k.). Účast společníků (akcionářů) na řízení akciové společnosti se realizuje zásadně pouze prostřednictvím nejvyššího orgánu společnosti - valné hromady, která rozhoduje na většinovém principu. V průběhu trvání akciové společnosti akcionáři neručí za její závazky.

36. Oproti tomu společnost s ručením omezeným má smíšenou povahu. Ačkoliv i ji zákon označuje jako kapitálovou společnost (§ 1 odst. 2 z. o. k.), činí tak toliko jako legislativní zkratku pro zjednodušení zákonného textu, aniž by tím popíral, že úprava společnosti s ručením omezeným obsahuje i prvky osobních společností (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2020, sp. zn. [27 Cdo 2708/2018](#)). Prvky osobní společnosti se projevují na mnoha místech její úpravy. Obsah společenské smlouvy lze měnit pouze dohodou všech společníků (nestanoví-li společenská smlouva jinak - § 147 odst. 1 z. o. k.). I v případě, že o změně společenské smlouvy rozhoduje valná hromada, musí se změnou, jež zasahuje do práv nebo povinností společníků, dotčení společníci souhlasit (§ 171 odst. 2 z. o. k.). Převod podílu může být ve společenské smlouvě zcela vyloučen (srov. závěry usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2017, sp. zn. [29 Cdo 5719/2016](#), uveřejněného pod číslem 152/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), společníci ručí za závazky společnosti v rozsahu stanoveném v § 132 odst. 1 z. o. k. (k tomu srov. závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 2019, sp. zn. [27 Cdo 5507/2017](#), uveřejněného pod číslem 48/2020 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek) a informace o společnosti mohou žádat i mimo zasedání valné hromady a ve výrazně větším rozsahu, než je tomu v akciové společnosti (srov. závěry rozsudků Nejvyššího soudu sp. zn. [27 Cdo 2708/2018](#) a ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. [27 Cdo 3812/2019](#)). Taktéž platí, že společníkovi společnosti s ručením omezeným (na rozdíl od akcionáře) svědčí - při zániku účasti za trvání společnosti bez právního nástupce - právo na vypořádací podíl.

37. Jakkoliv je úprava obou typů obchodních společností do určité míry dispozitivní a umožňuje, aby se akciová společnost (ujednáním ve stanovách) „přiblížila“ co do nastavení vnitřních poměrů společnosti s ručením omezeným, a *vice versa* (srov. např. ve vztahu k právu na informace shora citovaný rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [27 Cdo 2708/2018](#), odst. 28 odůvodnění, či rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2022, sp. zn. [27 Cdo 1395/2020](#), odst. 57 až 62 odůvodnění), platí, že částečně odlišná povaha obou společností neumožňuje automaticky přenést shora popsané závěry přijímané pro akciovou společnost na poměry společnosti s ručením omezeným. Jde-li o právo na podíl na zisku, nelze pomíjet, že akcionář je především investor, přinášející kapitál potřebný pro podnikání společnosti, kdežto účast společníka ve společnosti s ručením omezeným se zdaleka neomezuje na tuto roli (zákon ji dokonce automaticky nepředpokládá, viz úpravu minimální výše vkladu) a je mnohem více osobní povahy.

38. Právě s ohledem na skutečnost, že účast akcionáře v akciové společnosti má spíše majetkový charakter a v zásadě představuje investici, jejíž výnos akcionář pravidelně realizuje prostřednictvím práva podílet se na zisku společnosti coby jednoho ze základních akcionářských práv, a že vliv menšinových akcionářů na řízení a kontrolu společnosti je často mizivý, Nejvyšší soud i po 1. 1. 2014 setrval na požadavku vyplývajícím z judikatury přijaté již v poměrech právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, podle kterého valná hromada akciové společnosti může rozhodnout o tom, že zisk nebude rozdělen mezi akcionáře, pouze z důležitých důvodů ([R 9/2020](#); jde-li o judikaturu týkající se právní úpravy účinné do 31. 12. 2013, srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. [29 Cdo 1326/2009](#), uveřejněné pod číslem 13/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a na něj navazující rozhodnutí Nejvyššího soudu).

39. S ohledem na smíšenou povahu společnosti s ručením omezeným a z ní plynoucí částečně odlišné postavení jejich společníků není valná hromada této společnosti omezena při rozhodování o (ne)rozdělení zisku tak, jako je tomu v případě akciové společnosti. Lze dodat, že i na společníky společnosti s ručením omezeným samozřejmě dopadá zákaz zneužití hlasů k újmě celku (§ 8 a § 212 odst. 2 o. z.).

40. Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že valná hromada společnosti mohla rozhodnout pouze o částečném rozdělení zisku mezi společníky, aniž měla pro nerozdělení zisku v plné výši důležitý důvod. Potud je právní posouzení věci odvolacím soudem správné.

41. Odvolací soud však přehlédl, že valná hromada společnosti napadeným usnesením rozhodla dne 8. 1. 2021 o rozdělení zisku na podkladě účetní závěrky zpracované za účetní období kalendářního roku 2019.

42. V [R 9/2020](#) (odst. 45 odůvodnění) Nejvyšší soud vyložil, že řádná účetní závěrka je způsobilým podkladem pro rozdělení zisku (pouze) do konce následujícího účetního období. Uvedený závěr, ač přijatý pro poměry akciové společnosti, se plně prosadí (z důvodů níže uvedených) i ve společnosti s ručením omezeným (s účinností od 1. 1. 2021 viz výslovnou úpravu v § 34 odst. 1 větě druhé z. o. k.).

43. Společníkovi obchodní společnosti sice svědčí právo na podíl na zisku (jakožto jeden z průmětů práva na reziduální výsledek hospodaření společnosti), nicméně právní úprava zajišťuje, aby při rozdělování zdrojů obchodní společnosti nebyla dotčena práva jejich věřitelů. Zjednodušeně řečeno platí, že společníci by měli stát „ve frontě na zdroje společnosti“ až jako poslední v řadě. Jinými slovy, rozdělení zisku (či jiných vlastních zdrojů) by nemělo mít negativní dopady na věřitele společnosti.

44. Jedním z nástrojů, který zajišťuje výše popsanou ochranu práv věřitelů společnosti, je povinnost společnosti mít pro rozhodnutí o rozdělení zisku „aktuální“ účetní závěrku (zobrazující zisk, který je možné rozdělit) a současně povinnost respektovat tzv. bilanční testy (pro společnost s ručením omezeným viz v právní úpravě účinné do 31. 12. 2020 ustanovení § 161 odst. 4 z. o. k.). Posouzení, zda zvažované rozdělení zisku „prochází“ bilančním testem, přitom nelze učinit bez aktuální účetní závěrky.

45. Mají-li požadavek aktuální účetní závěrky jako podkladu pro rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku a samotný bilanční test sloužit k ochraně věřitelů společnosti, nelze ponechat výlučně na osobách uvedených v § 191 odst. 1 z. o. k., zda se jejich nedostatkem (nesplnění) dovolají u soudu ve lhůtě stanovené zákonem prostřednictvím návrhu na vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady. Tyto osoby (zejména pak společníci) ostatně ani nemusí mít zájem na tom, aby platnost usnesení valné hromady přijatého v rozporu se zákonnými pravidly o rozdělení zisku chránícími věřitele společnosti byla zpochybněna. Nejsou-li věřitelé společnosti aktivně věcně legitimováni k podání návrhu na vyslovení neplatnosti takového usnesení valné hromady (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2023, sp. zn. [27 Cdo 452/2023](#)), je jediným účinným prostředkem zajišťujícím jejich ochranu sankce neúčinnosti či zdánlivosti usnesení valné hromady přijatého v rozporu s uvedenými zákonnými požadavky. Jinými slovy řečeno, usnesení valné hromady přijaté v rozporu se zákonnými pravidly o rozdělení zisku chránícími věřitele společnosti nemá právní účinky. Z toho vychází i § 34 odst. 3 věta druhá z. o. k., jež členům statutárního orgánu ukládá povinnost zdržet se výplaty podílů na zisku rozděleného v rozporu se zákonem, a to bez ohledu na to, zda soud vyslovil neplatnost takového usnesení. To, že usnesení valné hromady učiněné v rozporu s bilančními testy (i kdyby vycházelo z údajů v jinak řádně zpracované a schválené účetní závěrce za předchozí účetní období), nemá právní účinky, stanoví s účinností od 1. 1. 2021 výslovně § 34 odst. 2 z. o. k. (stejně jako § 40 odst. 1 a 2 z. o. k.) [srov. v právní úpravě účinné do 31. 12. 2013 § 179 odst. 1 obch. zák. a v judikatuře Nejvyššího soudu rozsudek ze dne 29. 4. 2013, sp. zn. [29 Cdo 2363/2011](#), uveřejněný

pod číslem 75/2013 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek]. Tím spíše je takový následek nutné vztáhnout na případy, kdy valná hromada přijme rozhodnutí o rozdělení zisku, aniž má k dispozici způsobilý podklad, tj. řádně schválenou účetní závěrku za předchozí účetní období.

46. Účetní závěrka za rok 2019 byla zpracována k 31. 12. 2019, tedy za účetní období, jež předcházelo „předchozímu účetnímu období“, jímž byl kalendářní rok 2020. Účetní závěrka za rok 2019 tudíž nebyla v roce 2021 způsobilým podkladem pro rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku (mimo jiné tak společnost vůbec nemohla posoudit splnění tzv. bilančního testu). Rozhodla-li valná hromada o rozdělení zisku na podkladě nezpůsobilé účetní závěrky, nemá toto rozhodnutí právní účinky (srov. § 34 odst. 3 větu druhou z. o. k.).

47. Nemá-li napadené usnesení valné hromady právní účinky, hledí se na něj, jako by nebylo přijato (§ 245 o. z.). V řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí orgánu právnické osoby přitom rozhodne soud i bez návrhu o tom, že o rozhodnutí orgánu právnické osoby nejde, hledí-li se na něj, jako by nebylo přijato (§ 90 odst. 1 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních; k tomu srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2016, sp. zn. [29 Cdo 1817/2016](#), uveřejněné pod číslem 46/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, a v něm citovanou judikaturu).

48. Nejvyšší soud s ohledem na shora uvedené proto uzavírá, že řešení dovoláním otevřené otázky, na níž napadené rozhodnutí spočívá, není správné a dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř. byl uplatněn právem. Jelikož dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout, Nejvyšší soud podle § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. usnesení odvolacího soudu změnil.